

Podvod

Skutkovou podstatu trestného činu podvodu lze naplnit i sjednáním smlouvy o nájmu nebytových prostor, kterou nájemce uzavírá se záměrem nájemné neplatit či s vědomím, že je nebude s to platit. K obohacení pachatele a ke vzniku škody na straně pronajimatele za této situace dochází, ať již nájemce prostory skutečně využívá nebo tak (ovšem z vlastní vůle) nečiní. Škodou je v tomto případě dlužné nájemné, obohacením na straně pachatele je možnost dispozice s nebytovými prostory, ať již této možnosti využije či tak z vlastní vůle neučiní.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 3 Tdo 1463/2008, ze dne 28.1.2009)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v neveřejném zasedání o dovolání obviněného JUDr. R. S., proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 29. 5. 2008, sp. zn. 4 To 139/2008, v trestní věci vedené u Městského soudu v Brně pod sp. zn. 4 T 10/2007 tak, že podle § 265k odst. 1 tr. ř. se zrušují usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 29. 5. 2008, sp. zn. 4 To 139/2008, a rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 12. 12. 2007, sp. zn. 4 T 10/2007. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. se zrušují také další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. se Městskému soudu v Brně přikazuje, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

I.

Rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 12. 12. 2007, sp. zn. 4 T 10/2007, byl obviněný JUDr. R. S. uznán vinným trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, 2 tr. zák.

Podle skutkových zjištění městského soudu se jej dopustil tím, že „dne 24. srpna 2005 v B. uzavřel na základě plné moci udělené jednatelem společnosti R. S., s. r. o., se sídlem B., S.(nyní Ú. n. L., U. S.), M. S., s jednatelem společnosti E., s. r. o., se sídlem B., S., Ing. J. H. smlouvu o nájmu nebytových prostor na ulici S. v B. a dále dne 20. 12. 2005 dodatek č. 1 k této smlouvě, přičemž si musel být vědom skutečnosti, že společnost R. S., s. r. o., je v takové situaci, kdy nebude moci splnit závazek vyplývající z předmětné smlouvy a jejího dodatku, a to s ohledem na existenci svých předchozích neuhrazených závazků vůči jiným partnerům, kdy tyto vznikly před uzavřením předmětné smlouvy, za současné podnikatelské neaktivnosti společnosti, tuto skutečnost při uzavírání smlouvy o nájmu nebytových prostor vědomě zamlčel a rovněž tak v době uzavření dodatku č. 1 smlouvy zamlčel změnu osoby jednatele a sídla společnosti R. S., s. r. o., a tedy za vyúčtované nájemné a služby související s nájmem nebyla společnost R. S., s. r. o., schopna hradit příslušné vystavené faktury č. ze dne 13. 9. 2005, č. ze dne 4. 10. 2005 a č. ze dne 4. 1. 2006, čímž společnosti E., s. r. o., způsobil škodu ve výši 46.244,- Kč.

Obviněnému byl podle § 250 odst. 2 tr. zák. uložen trest odnětí svobody v trvání jednoho roku, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 2 písm. c) tr. zák. zařazen do věznice s ostrahou. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. bylo rovněž rozhodnuto, že obviněný je povinen uhradit poškozené společnosti E., s. r. o., škodu ve výši 46.244,- Kč.

Odvolání obviněného Krajský soud v Brně usnesením ze dne 29. 5. 2008, sp. zn. 4 To 139/2008, zamítl podle § 256 tr. ř. jako nedůvodné.

II.

Proti usnesení Krajského soudu v Brně podal obviněný prostřednictvím svého obhájce dovolání, a to z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Dovoláním napadl výroky o vině, trestu i náhradě škody, neboť má za to, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku.

V úvodu odůvodnění svého dovolání uvádí, že si je vědom, že prostřednictvím dovolání nemohou být napadána nesprávná skutková zjištění. Přesto však v další části dovolání poukazuje na některé důkazy, na jejichž podkladě soudy své skutkové závěry založily. Vyzdvihuje kopii předávacího protokolu vztahujícího se k převodu obchodního podílu společnosti R. S., ve kterém je jasně uvedeno, že společnost nemá žádné dluhy. Dále podrobně opakuje svou obhajobu, podle níž začal v dobré víře budovat svou kariéru a přijal posléze pozici regionálního zástupce společnosti N. C., s. r. o. K tomu potřeboval pronajmout nebytové prostory za účelem zřízení kanceláře, a tak uzavřel smlouvu o nájmu předmětných nebytových prostor.

Tuto smlouvu však považuje za absolutně neplatnou z důvodu neurčitosti vymezení předmětu nájmu v § 2 smlouvy. Dále namítá, že společnost R. S. nemohla pronajaté prostory řádně užívat, neboť byly nezpůsobilé k užívání. Je proto přesvědčen, že se nemohl na úkor pronajímatele obohatit. Má dále za to, že pronajímatele neuvedl v omyl, neboť jeho platební neschopnost byla způsobena okolnostmi, které nemohl ovlivnit.

Popírá, že by změnu jednatele a sídla společnosti R. S. před pronajímatelem zamlčel, když tyto skutečnosti byly patrné ve výpisu z obchodního rejstříku. Obviněný dále zdůrazňuje, že nevěděl o sporech vedených proti společnosti R. S. Oběma soudům vytýká, že vůbec nezkoumaly, proč si pronajal předmětné nebytové prostory. Tvrdí, že účet společnosti byl exekutorem zablokován v listopadu 2005, tedy více než dva měsíce po uzavření nájemní smlouvy, a to z důvodu existence pohledávky, o níž obviněný nevěděl. Naproti tomu společnost má významné pohledávky vůči městu B., které však dosud nebyly soudně vyřešeny. Soudům dále vytýká zamítnutí jeho návrhů na doplnění dokazování, jakož i nesprávné hodnocení provedených důkazů a dále to, že se nezabývaly otázkou jeho zavinění.

Podle mínění dovolatele projednávané jednání odráží podnikatelská rizika, která jsou v každodenním životě běžná. Kdyby to vzaly soudy v úvahu, musely by podle přesvědčení dovolatele dospět k závěru, že společenská nebezpečnost jeho jednání je nulová a zavinění ve formě úmyslu u něj nebylo dáno. Navíc oba soudy nehodnotily podmínky uvedené v § 88 odst. 1 tr. zák.

V petitu svého dovolání navrhl, aby byly rozsudek městského soudu i usnesení krajského soudu zrušeny v celém rozsahu a věc byla přikázána Městskému soudu v Brně k novému projednání a rozhodnutí.

Nejvyšší státní zástupkyně se k podanému dovolání písemně vyjádřila podle § 265h odst. 2 tr. ř.

V úvodu svého vyjádření podotkla, že značná část dovolacích námitek neodpovídá dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Jde především o námitky obviněného polemizující se skutkovými zjištěními týkajícími se finanční situace společnosti R. S., s. r. o., jeho znalosti této situace a dále námitky proti postupu soudů, kterým zamítly jeho návrhy na doplnění dokazování. I námitka absence úmyslného zavinění vychází podle jejího názoru primárně ze skutkových námitek.

Za částečně důvodnou proto pokládá jen námitku, podle které dovolatel předmětné prostory neužíval a nemohlo tudíž dojít k jeho obohacení a ke vzniku škody na straně poškozeného. V této souvislosti nejvyšší státní zástupkyně poukazuje na to, že tuto námitku vznesl obviněný už u hlavního líčení dne 12. 12. 2007 s tím, že v uvedených prostorách nebyl, neboť čekal na jejich vyklizení, avšak ani soud prvního stupně, ani soud odvolací nezaujaly k této námitce žádné stanovisko. Nejvyšší státní

zástupkyně považuje sice za zvláštní, že by za této situace obviněný podepsal doplněk ke smlouvě o nájmu, nicméně podle ní jakákoli zjištění v tomto směru absentují.

Podle jejího názoru v obecné rovině může ke spáchání trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1, 2 tr. zák. dojít i takovým jednáním, kdy pachatel uzavře nájemní smlouvu k nebytovým prostorám, přičemž již v době uzavírání smlouvy má úmysl nájemné neplatit. V případě, že nebytové prostory nezačne užívat, však podle ní nelze u něj hovořit o obohacení. Formální existence nájemního vztahu, ze kterého nemá pachatel žádný ekonomický prospěch, není podle ní obohacením ve smyslu ust. § 250 tr. zák., nýbrž se jedná o záležitost občanskoprávní. Eventuálně se mohlo jednat o pokus trestného činu podvodu podle § 8 odst. 1 tr. zák., zde by však byla namíste otázka, zda by uplatnění trestního postihu nebylo v rozporu se zásadou uplatnění trestní represe jako krajního prostředku ochrany vztahů mající soukromoprávní základ. Poukazuje v této souvislosti rovněž na to, že pronajímatel udržoval nájemní vztah i přes neplacení nájemného po řadu měsíců a k podání trestního oznámení přistoupil až se značným časovým odstupem.

Svou argumentaci uzavírá tak, že podle jejího názoru skutková zjištění uvedená ve skutkové větě rozsudku a odůvodněních neumožňují jednoznačný závěr o naplnění všech znaků dokonatého trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1, 2 tr. zák.

Vzhledem k částečné důvodnosti dovolacích námitek obviněného navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil usnesení Krajského soudu v Brně a podle § 265l tr. ř. mu přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

III.

Nejvyšší soud jako soud dovolací nejdříve ověřil, že dovolání je přípustné, bylo podáno oprávněnou osobou, v zákonné lhůtě a na předepsaném místě.

Poté se zaměřil na to, zda obviněným uplatněné námitky skutečně naplňují deklarovaný důvod, kterým je přezkumná povinnost dovolacího soudu vymezena (viz § 265f odst. 1 tr. ř., § 265i odst. 3 tr. ř.). Uplatnění námitek, které obsahově naplňují dovolací důvod, je totiž nezbytnou podmínkou přezkumu napadeného rozhodnutí dovolacím soudem.

V této souvislosti Nejvyšší soud považuje za nezbytné zdůraznit, že v rámci dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. lze namítat, že zjištěný skutek byl nesprávně kvalifikován jako určitý trestný čin, přestože znaky tohoto trestného činu, resp. znaky žádného trestného činu neměl. Myslí se tím přitom skutek, tak jak byl soudem zjištěn. Tento dovolací důvod neumožňuje namítat nesprávnost skutkových zjištění, nesprávnost hodnocení provedených důkazů ani neúplnost provedeného dokazování.

Uvedené podmínky dovolatel splnil, když namítal, že smlouva o pronájmu nebytových prostor byla absolutně neplatná, dále, že předmět nájmu nemohl užívat, neboť nebytové prostory nebyly vyklizeny a vymalovány, takže u něj nedošlo k obohacení a u poškozené společnosti zase ke škodě, což jsou znaky skutkové podstaty trestného činu podvodu podle § 250 tr. zák. Spadala sem i námitka, že se soudy nezabývaly stupněm nebezpečnosti jeho jednání pro společnost, který byl podle jeho názoru nulový, resp. nevážily materiální podmínku pro užití kvalifikované skutkové podstaty podle § 88 odst. 1 tr. zák.

Nejvyšší soud neshledal žádný z důvodů uvedených v § 265i odst. 1 tr. ř., aby dovolání obviněného JUDr. R. S. odmítl, a tak v souladu s ust. § 265i odst. 3 tr. ř. přezkoumal zákonnost a odůvodněnost těch výroků rozhodnutí, proti nimž bylo dovolání podáno, v rozsahu a z důvodů uvedených v dovolání, jakož i předcházející řízení a dospěl k závěru, že dovolání je zčásti důvodné.

Trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1, 2 tr. zák. se podle závěru soudu dopustil obviněný tím, že ke škodě cizího majetku sebe obohatil tím, že uvedl někoho v omyl, a způsobil tak na cizím majetku škodu nikoli malou.

K naplnění znaků subjektivní stránky trestného činu podvodu se vyžaduje, aby pachatel již v době uzavírání smlouvy (zde o nájmu nebytových prostor) jednal v úmyslu (zde za pronajatou nemovitost) neplatit.

Oba soudy uzavřely, že obviněný měl již při uzavírání smlouvy dne 24. 8. 2005 vědět, že společnost R. S. nevykazuje žádnou aktivitu, nemá žádný finanční příjem, takže nebude mít prostředky na úhradu nájemného. Logicky se ovšem nabízí otázka, k čemu potom obviněný nebytové prostory potřeboval, protože možnost disponovat nebytovými prostorami bez jejich praktického využití by žádný efekt pro obviněného mít nemohla.

Zásadní význam může mít i pro posouzení formy i míry případného zavinění obviněného tj. zda od počátku musel vědět, že nebude mít nájemné z čeho hradit, či zda jeho insolventnost nastala v plné míře až po podepsání smlouvy a z jakých důvodů, zda obviněný opravdu věřil, že na své předchozí aktivity pro společnost N. C., s. r. o., při poskytování úvěrů naváže či nikoli.

Soudy rovněž nezaujaly stanovisko k tvrzení obviněného, že předmětné prostory nikdy neužíval, které zmínil již před okresním soudem a poté akcentoval jako jeden z důvodů svého odvolání před soudem krajským. I to může mít za určitých okolností na posouzení věci vliv.

Souvisí to s dalšími námitkami dovolatele, zpochybňujícími, zda se vůbec na úkor společnosti E. obohatil a zda jí vznikla škoda.

Nejvyšší soud v této souvislosti konstatuje v obecné rovině, že skutkovou podstatu trestného činu podvodu lze naplnit i sjednáním smlouvy o nájmu nebytových prostor, kterou nájemce uzavírá se záměrem nájemné neplatit či s vědomím, že je nebude s to platit. K obohacení pachatele a ke vzniku škody na straně pronajímatele za této situace dochází, ať již nájemce prostory skutečně využívá nebo tak (ovšem z vlastní vůle) nečiní. Škodou je v tomto případě dlužné nájemné, obohacením na straně pachatele je možnost dispozice s nebytovými prostorami, ať již této možnosti využije či tak z vlastní vůle neučiní.

Jinak by tomu ovšem bylo, pokud by nebytové prostory nemohl užívat z důvodů překážek stojících na straně pronajímatele. Pak by nemusel být dán důvod k placení nájemného. Ani okresní soud a zejména krajský soud, kde obviněný tuto námitku výslovně vznesl, však svou pozornost tímto směrem nezaměřily. Přitom tato námitka byla vznesena již v rámci korespondence mezi oběma společnostmi v březnu 2006 (viz č. l. 18 spisu). Jakkoli o důvodnosti této námitky vznikají určité pochybnosti vzhledem k tomu, že obviněný souhlasil s doplňkem původní smlouvy obsahujícím dohodu o zvýšení platby za služby související s předmětem nájmu, nelze ji bez alespoň částečného doplnění dokazování odmítnout.

Bude proto nezbytné vyslechnout k údajným překážkám, jež bránily obviněnému v užívání nebytových prostor, jak obviněného, tak zástupce společnosti E. svědka Ing. J. H.

Odvolací soud nezaujal stanovisko ani k další námitce vznesené ve stádiu odvolacího řízení, podle níž má být smlouva o pronájmu nebytových prostor neplatná z důvodu neurčitosti vymezení předmětu nájmu v § 2 předmětné nájemní smlouvy. Tato námitka ovšem nebyla obviněným blíže upřesněna, přičemž z textu smlouvy založené ve spise vyplývá, že nebytové prostory, jež byly předmětem nájmu, byly specifikovány uvedením ulice, čísla orientačního i popisného a vyznačeny na připojeném plánu.

Za nejpádňější pak Nejvyšší soud považuje námitku, že jak okresní tak krajský soud se nezabývaly

naplněním materiální podmínky pro užití kvalifikované skutkové podstaty podle § 250 odst. 2 tr. zák., jež jsou stanoveny v ust. § 88 odst. 1 tr. zák. Podle něj se k okolnosti, která podmiňuje použití vyšší trestní sazby přihlédne jen tehdy, jestliže pro svou závažnost podstatně zvyšuje stupeň nebezpečnosti trestného činu pro společnost. Přitom již při skutkovém stavu, tak jak jej měly za prokázány okresní i krajský soud, zde určité pochybnosti o naplnění podmínek § 88 odst. 1 tr. zák. vyvstávají. Nelze především přehlížet, že vyčíslená škoda (46.244,- Kč) nebyla příliš vzdálena hranici škody nikoli malé podle § 89 odst. 11 tr. zák. (25.000,- Kč) vezme-li se v úvahu, že další zákonná hranice tzv. značné škody činí 500.000,- Kč.

Podle dosavadních skutkových zjištění nepocitovala poškozená společnost neplacení nájemného jako citelnou újmu, což lze dovodit z toho, že obviněnému dlouhodobě tolerovala neplacení nájemného, smlouvu nevypověděla, ač mohla, a dokonce s ním přes existence dluhu uzavřela doplněk smlouvy o zvýšení úhrady za služby. Při posuzování stupně nebezpečnosti jednání obviněného bude hrát roli i forma a míra zavinění obviněného, které však bude možno s konečnou platností stanovit až po shora zmíněném doplnění dokazování.

Přestože to byl především krajský soud, který pominul některé z relevantních námitek obviněného, má Nejvyšší soud za to, že věc musí znovu projednat okresní soud a to s ohledem na nutnost doplnit dokazování. V tomto stádiu řízení se sice nejví potřebuje rozsáhlého doplnění dokazování, neboť by se mělo jednat jen o doplňující výslech obviněného a svědka Ing. Hlaváčka, avšak nelze vyloučit, že může vyvstat potřeba provedení ještě dalších důkazů, přičemž tato činnost je doménou soudu prvního stupně.

IV.

Z těchto důvodů proto Nejvyšší soud z podnětu dovolání obviněného JUDr. R. S. podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 29. 5. 2008, sp. zn. 4 To 139/2008, jakož i rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 12. 12. 2007, sp. zn. 4 T 10/2007.

Současně podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil i všechna další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

Podle § 265l odst. 1 tr. ř. pak Městskému soudu v Brně přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)
- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)